

רמזי ה"נועם אלימלך" בפרשת קדושים חובת ההתבוננות בגדולת הבורא ית' ובשפלות עצמו

כל הגזירות מ"שארל". המבחן של אדם המעלה שדרכיו הם כאמור, הוא בכך שכל ימיו שריו הוא בהכנעה ושפלות רוח, כאילו אינו ראוי לשום חשיבות והערכה "ובשתיקה צדיק כזה, הוי ידע שהוא תמיד רואה שפלותו, ונאנח ודואג תמיד על עונותיו, ורואה תמיד חוב לעצמו, שמחשב בעבודתו יתברך שמו. ודומה לו כאילו עדיין לא עבד הבורא אף רגע מהם."

וזהו המשמעות של הסיפא: הרי זה מתחייב בנפשו "פירוש", הוא מחייב את נפשו תמיד "כניל", והיינו כאמור כי זה המקיים בנפשו את ההוראה של התבוננות בשפלות עצמו, וזכה לפנות עצמו מכל עניינו, והוא, ודעתו נתונה לטובת הכלל, עד כדי נים מהם.

יתר על כן ממשיך ה"נועם אלימלך", כי רק אותו צדיק שהכנתו היא מליאה, אזי תורתו היא לשמה בשלימות, והוא מה שנמשך בדבריו "ז"ל (וימא יט, ג) על הכתוב: ודברת בם (דברים ו, ז) – ולא בדברים בטלים "פירוש, כשתעסקו בתורה לשמה, אז לא תהיה צריך לדבר, לבטל דינים, כי ממילא הם בטלים". כמו וכו' והוא ללא הגבלה באופן שאינו זקוק להתפלל ולבקש רחמים, על המתקנת הדינים וביטולם, אלא די לו בלי מור התורה בכדי לבטל את הדינים, וכל זה נובע מאותה דרגה נעלית של דבקות בהכרת שפלות עצמו, בד בבד עם ההתבוננות בגדולת הבורא ית'.

אל תפנו אל האלילים

לאור האמור מונבארים גם הפסוקים הסמוכים לציוויו של: קדושים תהיו כי קדשו אני ה' אלקיכם, שלכן זוכים כמבואר על ידי: איש אמו ואביו ויורא ואת שבתותיו תשמרו, אך הכתוב מוסיף והזהיר: אל תפנו אל האלילים, והיינו כדברת חז"ל (שבת קמט, א) לא תפנו אל מידעלכם, ולמך דים או שרק על ידי ההתבוננות האמורה ניתן לקיים הזהרה זו שלא להסית דעת מאלוקות ית', והרי זה תנאי כפול ומכופל, הכרת השפלות העצמי, שכלל שהאדם יפיל עצמו, ויכל יתר להתקרב אליו ית', שמשרה שכינתו רק על ענוים ושפלי רוח (עי' סוטה ה, מכלילתא יתרו על הכתוב: ומשה נגש אל הערפל עיי"ש), ובנוסף לכך ההתבוננות בגדולת הבורא ית', שבה הוא ניצול משכחת אלקותיות ית' – לא תפנו אל מידעלכם.

וכאשר יקיים האדם את ההסתכלות הגדרשת, אזי יזכה להמשיך עליו שפע ברכה והצלחה, כמו שסיים (שם) על הכתוב: "ואלהי מסכה לא תעשו לכם", "כי ממילא לא תצטרכו לדאוג על כסף וזהר כלי" שהל' היטות אחרי כסף וזהר הוא בגדר של ע"ז, כלומר נצטוונו מאחר שמסכה לא תעשו לכם, שללא דברים, מאחר שנצטוונו על הקדושה, שומה עליו להתבונן בשפלות עצמו וברוממותו ית', ובכך תופיע עליו הקדושה בשלימותה, ויומתקו כל הדינים, ויומשכו עליו השפעות נובות ושפע ישועה ורחמים לטוב לו כל המים כ"ר.

אחר, מורה על בחינה נוספת בדוגמת אותו איל שזכותו עומדת לדורות, והוכחה היא להתבוננות נעלית זו בשפלות עצמו ובגדולת הבורא ית'. וכך מתבאר הכתוב להלן: נאחז בסבב בקרניו "פירוש, שיאחזו במדה זאת להסתכל בשפלותו, שיהא שפל ונבזה בעיניו כמו קוף ודרדר. בקרניו, פירוש, גם במדה זו להסתכל גם כן רוממות א"ל וגדולתו, שהאדם יראה עצמו בדוגמת הקוצים והדרדרים, ואין לך שפלות גדולה מזו, ואילו הדינים בדוגמת עקדות יצחק שזכרונה האמור, שהרי הסבך נובע מקוצים ודרדרים שנתבך בהם האיל, ולענינו נרמז כאן שהאדם יראה עצמו בדוגמת הקוצים והדרדרים, ואין לך שפלות גדולה מזו, ואילו מידך שומה עליו להתבונן: בקרניו – לשון שררה וגדולה, והיינו רוממותו ית' וגדולתו, וזכה להתעלות ולהמתיק את הדינים בדוגמת עקדות יצחק שזכרונה תמיד לפני השי"ת, ועל ידה נמשכים חסדים ורחמים לישראל.

והנה את התמה על ההשוואה שבין זכרון עקדות יצחק, לבין חובת ההסתכלות בשפ' לות עצמו, כי בעצם העקידה גופא היתה היא של הכנעה לפני השי"ת, וכמו שפירש"י ז"ל על הכתוב: הני (בראשית כב, א) "כך היא עניינת של חסידים, לשון ענוה והוא", ומקורו בחז"ל (תנחומא וירא כב), שהרי שלימות הענוה מתבטאת בביטול עצמי גמור, עד כדי מסירת נפש ממש. ומכאן שהאדם נתבע להשפיל עצמו בכל עת, באותה בחינה של הכנעה אמיתית ששיאה הוא הכנועת להקריב עצמו לפניו ית', כל היסוס ופקפק, ולכן סגולת ההתבוננות כפולה זו זהה לזכרון עקדות יצחק, אשר אפרו צבור לפניו ית' לדורות (ועי' עוד "אש דת" חלק י"א למי"ר שר התורה מאו"רוב ז"י"ע, עמ' שני"ט וכן שם עמ' שני"ה שני"ז) ביאור מקיף בזה).

ביאור המשנה: הניעור בלילה והמהלך בדרך יחידי והמפנה לבו לבטלה וכו'

ההסתכלות האמורה גורמת לו לאדם להתעלות בדרגת הקדושה, עד כדי מתן כח ואפשרות לזוכה לך שיוכל לבטל גזירות מ"שארל, ולהסיר מהם את כל הדינים, והוא מה שפירש ה"נועם אלימלך" – על יסוד האמור – את דבריהם ז"ל (אבות ג, ז) העורר בלילה, והמהלך בדרך יחידי, והמפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו. כוונתם היא לרמוז על הצדיק שהוא תמיד באותה בחינה של "ניעור בלילה", כלומר "לא ינום ולא יישן בבלות המר הזה הנקרא לילה (עי' זוה"ק ח, רלח, ב) ולית ליליא אלא גלותא, ושם ח"ב קסג, ב) גלותא אקרי לילה ועי' תיקוני זוה"ר, ג) ומתפלל תמיד על שמחת ישראל וגדולתם". זאת ועוד, הנהגתו היא להיות: מהלך בדרך יחידי – "שהולך בדרך האמת בבדידות בהצנע לכת, שלא להראות חסידותו לאחרים, והולך באחדותו ליחד שמו הגדול. צדיק מעין זה הרי הוא בגדר של: ומפנה לבו לבטלה "שפוטו בכו מכל עסקיו ועניניו הנוגעים לו, ואינו חושב ורואה אלא לבטל

בהסתכלו מאין הוא מקום צאתו, מאביו ואמו, כאמור התנא: מאין באת מטיפה וכו' זהו ראונו בשפלותו, וזה שאמר דוד המלך ע"ה: ובחטא יחמנינו אמי (תהלים טז, ז). הרי שהכתוב נדרש על ההסתכלות בשפ' לות עצמו, בהתאם לדבריהם ז"ל האמורים באותה משנה באבות ועל האדם להתחייב מחטא ומחשבות – איש אמו ואביו תירא, כתוצאה מההכרה שהוא שפל ביותר "ואיך תשא פניך לעמוד לפני מלך גדול ונורא, בהסתכל בשפלותו כזה שאתה הבל וריק" בהיות מוצאו ממוקם שפל ביותר. לעומת זאת, עליו להתבונן ברוממות הא"ל וזהו המשך הכתוב: "ואת שבתותי תשמור", כי השבת מורה על גדולת הבורא ית', שהרי השבת היא אות על חידוש העולם בששת ימי המעשה, כמו שכתוב בעשרת הדברות: כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בא ויחם ביום השביעי (שמות כ, יא). ונאמר כאן, שבתותי – לרמז על שתי שבתות למעלה ולמטה, כי בזה שאנו שומרים שבת למטה, אנו גורמים בכך עליה ותיקון בספ' רות העליונות "על ידי שתקיימו שבת תחתון, תתקנו שבת העליון" (ועי' תיקוני זוה"ר, ב) שהזכירו ענין זה בפרטות, שיש שתי שבתות למעלה ולמטה, שבת הגדול – מכון כנגד ספירת הבינה, ואילו שבת הקטן – היינו למטה – מכון כנגד ספירת המלכות. ולכן נאמר: שבתותי – כפל הלשון, להורות על שתי הבחינות שיש בשבת למעלה ולמטה, ועליו מוטל שיתקן "לייחד אחד אל אחי".

על כל פנים משוייכים כאן לפנינו שפלות עצמו וגדולת הבורא ית' כאחד, וזוהי נחת להשיג את מדרגת הקדושה אשר כל ישראל מצויים עליה: קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם, על ידי: איש אמו ואביו תירא – שפלות עצמו, ואת שבתותי תשמור – גדולתו ית'. והתוצאה מכך תהיה: "אני ה' אלקיכם" – שגם מידת דין – אלקיכם – תתהפך לרחמים – ה' – הויה שהוא מידת הרחמים "ואו ממילא יתמלא כל העולם כל מילי מטיב".

ההתבוננות האמורה – בבחינת הזכות של עקדת יצחק

ה"נועם אלימלך" קובע כי לא זו בלבד שהתבוננות כפולה זו, היא אמצעי להשגת הקדושה כאמור (ועי' נועם אלימלך פרשת ויצא ד"ה או יאמר ויצא יעקב מבאר שבע, שעל ידי כך עולה התפלה למעלה לפניו ית') אלא שכשם שעקדת יצחק סגולתה היא נצחית, שהרי "אפרו צבור לזכור עקדות יצחק לזרע ישראל", כך רצה אברהם אבינו ע"ה "תקנו עד לישראל דבר אחד שיהא להם לזכות כמו אילו של יצחק", וזהו ההסתכלות האמורה שזכרונה לאין ערוך. והוא שאמר: וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחד נאחז בסבב בקרניו (בראשית כב, יג), "זאת ועוד אחרת תיקן לישראל שיהא כמו זכות האיל של יצחק". השמעות הרמות בתיבת: וירא והנה איל

התורה הק' מורה לכל איש ישראל לעשות הכל בכדי לזכות לקדושה, ואם כי "היא מדריגה גדולה", אך "הוה דבר השווה לכל נפש, להתקדש בקדושת הבורא יתברך שמו". ולא רק הצדיקים הגמורים שכבר זכו להיקרא בשם המעלה – ישראל, מצויים על כך, אלא אפילו אלו שעדיין לא הזדכנו, והם רק בגדר "בני ישראל" חייבים להתעלות בכדי להשיג את הקדושה, לפי "שכולן שוין לטובה למדריגה הזאת".

הנימוק הפשוט לכך הוא, ממשיך ה"נועם אלימלך" בדבריו, כי קדוש אני ה', ומאחר שכל ישראל הם חלק אלוך ממעלה, למיכך ראוי להם "לכל עדת בני ישראל שקדושים יהיו". יתר על כן, שומה עליהם לזכור תמיד "כי עיקר הקדושה הוא להסתכל תמיד על אלקותי שאני ה'" וכאשר יתבוננו בצור מחצבתם ובשורשם העליון, הרי שבבחינה זאת "הם יכולים כולם להיות קדושים".

ביאור המשנה:

הסתכל בשפלות דברים וכו', דע מאין באת

כרם כלל זה קוטב בידך, כי העבודה חייבת להיות בשני אופנים "לראות תמיד לחשוב וזממות א"ל וגדולתו, ולחשוב ולר" את תמיד בשפלותו". וכך למדים אנו באמצעות הבהרה מפורשת (אבות ג, א): "הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לדי עבירה, דע מאין באת, ולא אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, הולך באת מטפה סרוחה, ולא אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה".

וכאן נשאלת השאלה, לשם מה כפל התנא בדבריו, כי היה לו לומר מיד: דע מאין באת. מטפה סרוחה וכו', ולשם מה הזכיר תחילה את שלשת הדברים בצורה כוללת וסממית, ורק אחר כך חזר ופרט שנית: "מאיך באת וכו', ולאן אתה הולך למקום עפר" וכו', ועל כרחך שיש כאן שני דברים נפרדים.

וכך מבאר הוא תמיהה זו, על יסוד הכלל

"עזרה ומרפא" שעי' קהל מחזיקי הדת בא"י

רח' גשר החיים 14, ירושלים • טל' 372362, 02-381099

אנו מתכבדים להביא בפניכם את

רשימת המרפאות והרופאים המומחים שבמרפאתנו

ד"ר יו"ל * ד"ר אוסטרובסקי – מאוחדת, מכבי פרופ' גיל	ד"ר יו"ל * ד"ר אוסטרובסקי – מאוחדת, מכבי פרופ' גיל
ד"ר יפה * ד"ר שיקלש * ד"ר מלאך	ד"ר הורנשטיין * ד"ר מרגליות
ד"ר פרידלן – מאוחדת	ד"ר זורביאן
ד"ר יצחקי * ד"ר מרגוליס	ד"ר יונדן
ד"ר יודא – מאוחדת	ד"ר יעקובסון
ד"ר פבר	ד"ר באלקן * ד"ר גילון
ד"ר שטרנר	ד"ר שפירנר – מאוחדת
ד"ר שורץ	ד"ר שורץ
ד"ר שיקומי ד"ר שיק	ד"ר ז. סלומון (גברים)
ד"ר ג'ורביץ (נשים)	הרב מ. אייכלר

*** מעבדת דם – פרטי ומאוחדת ***

להתקשר בטלפונים: 372362, 02-381099

במי א' – ה' רצוף בין השעות 8.00 עד 19.00

וביום י' מ' 9.00 – 11.30 לפנה"צ

לפרטים ולקביעת תור:

המחנה החרדי